

København den 22. august 2023

Kære miljøminister Magnus Heunicke; erhvervsminister Morten Bødskov; minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Jacob Jensen; minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik Dan Jørgensen; og klima-, energi-, og forsyningsminister Lars Aagaard.

Den daværende regering [offentliggjorde](#)¹ i september 2021 en handlingsplan mod afskovning med et mål om at fremme kampen mod skovrydning globalt og at bidrage til, at Danmarks import af soja og palmeolie bliver 100 procent afskovningsfri i 2025.

Her halvvejs mellem planens offentliggørelse og målåret er vi stadig langt fra målet, og samtidig er der sket mange ting globalt, som bør tages i betragtning. Vi opfordrer derfor Danmark til at opdatere handlingsplanen på baggrund af den nyligt vedtagne europæiske forordning mod skovrydning, samt på baggrund af Kunming-Montreal-aftalen, som forpligter regeringen til at omsætte aftalen til ambitiøse nationale planer og politikker, der står mål med omfanget af biodiversitetskrisen. Vi kommer med en række konkrete anbefalinger til, hvad en opdatering bør inkludere.

Status på handlingsplanen: EU's forordning mod skovrydning er ikke nok

Med EU's forordning mod skovrydning (EUDR) er vi nået et stort skridt i den rigtige retning, men det er vigtigere end nogensinde at få opdateret handlingsplanen mod afskovning for at sikre, at EU's nye forordning også kan implementeres og efterleves. Derudover er det helt essentielt, at der ikke hviles på laurbærrene, men holdes fast i ambitionen om at sikre fuld ansvarlighed – og allervigtigst, at det inden 2025 sikres, at det er import af varer med forbindelse til ødelæggelse af flere økosystemer – og ikke kun af skov – der stoppes.

Den tidligere regerings handlingsplan opstillede forskellige initiativer, der skulle fremme ansvarlige og afskovningsfri værdikæder, samt understøtte en positiv udvikling blandt danske aktører. Desværre havde handlingsplanen mere format af en vision end en egentlig handlingsplan. Den manglede klare definitioner af blandt andet afskovning og ansvarlighed. Og den manglede klare tidsrammer for hvem, der skulle gøre hvad, hvornår. Den seneste [statusrapport](#)² på implementeringen af handlingsplanen mod afskovning bekræfter, at vi er langt fra målet.

¹ Regeringen: Danmarks import af soja og palmeolie skal være afskovningsfri (22. september 2021): <https://fvm.dk/nyheder/nyhed/nyhed/regeringen-danmarks-import-af-soja-og-palmeolie-skal-vaere-afskovningsfri-1>

² Bosselmann og Dolmer: Monitorering af ansvarlige og afskovningsfrie landbrugsråvarer i Danmark 2022 (IFRO, 2022): https://static-curis.ku.dk/portal/files/340546716/IFRO_Udredning_2023_04.pdf

Anbefalinger til opdatering af handlingsplanen

Anbefalinger til forbedringer ift. definitioner

Vi opfordrer til, at den opdaterede handlingsplans definitioner tilpasses den netop vedtagne forordning mod skovrydning. Det vil sige, at man bør benytte sig af de definitioner på afskovning, skovforringelse og afskovningsfrit, som findes på EU-niveau.

- **Skæringsdato:** I den nuværende handlingsplan er det uklart, hvad regeringen definerer som afskovnings- og konverteringsfrit. Det er blandt andet utydeligt, hvilken skæringsdato man ønsker at benytte sig af, når man sætter et mål om afskovningsfrie produkter i 2025. I EU's forordning mod skovrydning sættes skæringsdatoen til 31. december 2020, hvilket bør afspejles i den danske handlingsplan. Dog bør den danske regering anerkende, at såfremt der findes aftaler med en tidligere skæringsdato, som eksempelvis er tilfældet under Amazonas-Moratoriet, er det denne, der skal følges.
- **Kreditter garanterer ikke mod skovrydning:** Regeringen henviser desuden til et studie fra Københavns Universitet, men den definition af afskovningsfrit, der bruges i studiet, bygger på kreditter som en garanti for afskovningsfrie produkter, hvilket ville være i strid med EU's forordning mod skovrydning. Kreditter kan på ingen måde anses som en garanti for, at et produkt er afskovningsfrit. Desuden viser den seneste [statusrapport](#)³ på implementeringen af handlingsplanen mod afskovning⁴, at kun 15,5 procent af den nuværende nettoimport af soja kan siges at være garanteret ansvarligt produceret og afskovningsfri ved en massebalancemodel. Kun 0,5 procent af den fysiske soja, der importeres kan verificeres at være produceret ansvarligt, hvilket understreger vigtigheden af at få opdateret og styrket den danske handlingsplan mod afskovning, hvis målet om 100 procent afskovningsfrit, som forordningen mod skovrydning foreskriver, skal opnås.
- **Inkluder flere økosystemer:** Vi opfordrer også regeringen til at gå videre end forordningen mod skovrydning og inkludere andre økosystemer i handlingsplanen for dermed at sikre, at vi ikke bare stopper skovrydning, men også rydning af anden natur såsom skovsavanner, vådområder, mangrove osv. Danmark har allerede understreget, at alle økosystemer bør beskyttes, hvilket også er nævnt i den nuværende handlingsplan. På Miljøministeriets hjemmeside⁵ nævnes det også, at Danmark støtter en revision af EU's forordning mod skovrydning, hvor den udvides til

³ Ibid.

⁴ Bosselmann, Aske Skovmand og Dolmer, Sarah Emilie Nøhr (2023). Monitorering af ansvarlige og afskovningsfrie landbrugsråvarer i Danmark 2022. Status på implementering af handlingsplan mod afskovning. Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. IFRO Udredning Nr. 2023/04. https://static-curis.ku.dk/portal/files/340546716/IFRO_Udredning_2023_04.pdf

⁵ Miljøministeriets hjemmeside: Global Skovrydning: <https://mim.dk/miljoe/global-afskovning/>

at dække alle økosystemer.

Den danske sojaalliance har netop i juni hævet ambitionerne og sætter nu et klart tidsbundet mål om at arbejde for, at sojaen der indgår i danske værdikæder (landbrug, fødevareproduktion og detailhandel) senest i 2025 er verificeret skovrydnings- og konverteringsfri.

Den opdaterede handlingsplan bør derfor have et klart krav til danske aktører, om inden 2025 at sikre både mod skovrydning og anden rydning af natur i deres værdikæder. Og der bør henvises til en skæringsdato senest i 2020 og med fuld implementering i 2025.

Udvid til at omfatte biomasse og biobrændsler

Vi opfordrer til, at den opdaterede handlingsplan udvides til at omfatte bioenergi fra både træbaseret biomasse og biobrændstoffer, da Danmarks forbrug af biomaterialer til energiformål risikerer at føre til afskovning, skovforringelse og negativ påvirkning af klima og biodiversitet - også udenfor Danmarks grænser.

- **Nedfas biomasse til globalt ansvarligt niveau og medregn CO₂-udledningerne i Danmarks klimaregnskab:** Der er allerede visse typer af biomasse i form af træpiller og -flis, der dækkes af EU's forordning mod skovrydning og vil blive påkrævet at være sikret afskovningsfrit, men der er stadig mulighed for at gøre yderligere. For biomasse anbefaler vi derfor, at Danmark hurtigst muligt tager fat på at begrænse det høje forbrug af træ til energiformål. Ifølge Klimarådet er det danske forbrug 3-4 gange højere end det globalt set bæredygtige niveau.⁶ Vi anbefaler derfor, at Danmark laver en plan for gradvist at nedfase brugen af træbiomasse til et niveau, der er globalt ansvarligt senest i 2030. En sådan plan bør inkludere, at CO₂-udledninger fra træbiomasse tælles med i det nationale regnskab, og at der sættes en afgift på brugen af træbaseret biomasse.
- **Redegør for afskovningsrisiko ved biobrændstoffer og inkluder ILUC-effekt:** For biobrændstoffer anbefaler vi, at handlingsplanen udvides til at indeholde en redegørelse for afskovningsrisikoen for forskellige typer af biobrændstoffer (eksempelvis første og anden generations brændstoffer, ethanol og diesel). En sådan redegørelse bør indeholde både kvalitative og kvantitative vurderinger af ILUC-effekter (indirect land use change) samt substitutionseffekter i det globale brændstofmarked ved udvidet brug af begrænsede andengenerations biobrændstoffer. Eksempelvis har en række professorer fra Syddansk, Aalborg og Aarhus netop påpeget⁷, at et udvidet dansk forbrug af UCO (used cooking oil) på

⁶ Klimarådet: Statusrapport 2022: <https://klimaraadet.dk/da/rapport/statusrapport-2023>

⁷ Jørgensen et. al.; Professorer: Vi kan ikke redde 2025-målet med biodiesel - klimaministerens regnestykker går ikke op (Altinget, 22. maj 2023):

<https://www.altinget.dk/transport/artikel/professorer-vi-kan-ikke-redde-2025-maalet-med-biodiesel-klimaministerens-regnestykker-gaar-ikke-op>

verdensmarkedet vil føre til merproduktion af virgin palmeolie, som jf. ILUC-direktivet⁸ har en meget høj afskovningsrisiko.

Dertil anbefaler vi, at handleplanen redegør for, hvordan Danmark håndterer og fremadrettet ønsker at håndtere afskovningsrelaterede risici ved brug af biobrændstoffer i Danmark. Her bør nævnes, at et flertal i Folketinget i 2020 vedtog⁹ at førstegenerations biobrændstoffer løbende skal udfases, og at der skal indføres ILUC-værdier hurtigst muligt og senest fra 2025.

Dertil anbefaler vi, at regeringen sørger for at begrænse problematiske andengenerations biobrændstoffer, da der eksempelvis pågår snyd¹⁰, hvor jomfruelig palmeolie sælges som brugt fritureolie, og biobrændstoffer fra dyrefedt kan føre til problematiske substitutionseffekter, da mangel på dyrefedt i andre industrier ofte fører til brug af palmeolie. Sker det, kan klimaeffekten af dyrefedt som biobrændstof være 1,7 gange højere end for konventionel diesel¹¹.

Derfor bør Danmark ikke forbruge biobrændstof produceret af animalsk affald med alternative anvendelser (fx i sæbe- og kemikalieindustriene), og Danmark bør maksimalt forbruge biobrændstoffer produceret fra brugt fritureolie og animalske restprodukter svarende til, hvad der kan indsamles i Danmark – og gerne mindre, da substitutionseffekter stadig er gældende internationalt.

Dertil bør der udarbejdes en kortlægning af de forskellige andengenerations råvarer og deres livscyklus, klima- og miljøpåvirkning. På baggrund heraf bør det vurderes om yderligere tiltag er nødvendige.

Sæt et bindende mål om afskovningsfrie offentlige indkøb, samt at offentlige indkøb skal følge de officielle kostråd

Den oprindelige handlingsplan har under nationale initiativer fokus på grønne offentlige indkøb. Det overordnede mål for offentlige indkøb var at være afskovningsfrie i 2023, dog kun på palmeolie og soja.

- **Status på mål og plan for offentlige indkøb:** En ny handlingsplan mod afskovning bør derfor komme med en status for, hvordan det er gået med dette mål, og en plan for, hvordan man vil sikre, at alle offentlige indkøb er afskovningsfrie i 2025 og støtter op om EU's forordning mod skovrydning samt fremmer fuld ansvarligt indkøb.

⁸ ILUC-direktiv, 13. marts 2019

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0807#:~:text=This%20Regulation%20lays%20down%20the,biofuels%2C%20bioliquids%20and%20biomass%20fuels.>

⁹ Grøn omstilling af vejtransport, 4. december 2020:

https://fm.dk/media/18511/aftale-om-groen-omstilling-af-vejtransporten_a.pdf

¹⁰ CE Delft, Used Cooking Oil (UCO) as biofuel feedstock in the EU, 2020

https://www.transportenvironment.org/wp-content/uploads/2021/07/CE_Delft__200247_UCO_as_biofuel_feedstock_in_EU_FINAL%20-%20v5_0.pdf

¹¹ Transport and Environment; Cerulogy, The fat of the land, 2023

https://www.transportenvironment.org/wp-content/uploads/2023/05/Cerulogy_Fat-of-the-land_May_23.pdf

Her bør den offentlige indkøbsvejledning for træ¹² opdateres og fungere som inspiration for andre produktgrupper, så udbudsmateriale også står klart. For eksempel er udbudsmaterialet til fødevareaftalen¹³ uklart, og sikrer ikke, at forordning mod skovrydning efterleves eller bakker ikke op handlingsplanens ambition.

- **Offentlige indkøb bør følge de officielle kostråd:** Siden offentliggørelsen af handlingsplanen har Fødevarestyrelsen opdateret de officielle kostråd, så de nu tager højde for både klima og sundhed. Centralt i de officielle kostråd står anbefalingen om at reducere forbruget af animalske fødevarer, som er de mest arealkrævende, og dermed direkte eller indirekte er en drivkraft bag afskovning og ødelæggelse af værdifulde naturarealer for at udvide landbrugsarealer. Internationale studier viser, at en omlægning af kosten globalt til mindre animalsk og mere plantebaseret kost sammen med en halvering af madspild, vil kunne frigøre 60 procent af verdens landbrugsjord til skovrejsning og naturgenopretning.¹⁴ Det er derfor oplagt at sammenkæde målet om afskovningsfri offentlige indkøb med et bindende mål om fuld implementering af kostrådene i alle offentlige køkkener i 2030. Dette kan implementeres ved, at der sættes delmål som for eksempel Københavns Kommune¹⁵ og Aarhus Kommune¹⁶ har gjort med et mål om 25 procent reduktion af klimaaftrykket fra indkøbte fødevarer inden 2025. Et mål om at reducere klimaaftrykket vil nemlig være en stærk drivkraft i retningen af færre af de mest arealkrævende animalske fødevarer.

Finanssektoren skal omfattes fuldt ud af handlingsplanen

Den oprindelige handlingsplan inkluderer et initiativ om *samarbejde med den finansielle sektor om, hvordan ansvarlige og afskovningsfrie værdikæder bedst kan understøttes.*

Danmark bør arbejde for, at den finansielle sektor bliver fuldt omfattet af EU's forordning mod skovrydning ved det genbesøg af forordningen, der er mulighed for to år efter vedtagelsen, for at stoppe finansielle transaktioner som medvirker enten direkte eller indirekte til afskovning og ødelæggelse af anden værdifuld natur. Den finansielle sektor bør

¹² "Vejledning om sikring af bæredygtigt træ i offentlige aftaler om vareindkøb, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2014/9467>

¹³ SKI: Nyt og endnu grønnere fødevareudbud:

<https://www.ski.dk/nyheder/ski-nyt-og-endnu-gronnere-fodevareudbud/>

¹⁴ Poore, J., et. al., Reducing food's environmental impacts through producers and consumers, 2018. <https://doi.org/10.1126/science.aag0216> og

IPCC, Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems, 2019, Intergovernmental Panel on Climate Change, FN

¹⁵ København Kommune, Mad og Måltidsstragi, 2019

https://maaltider.kk.dk/sites/default/files/2021-11/mad_og_maaltidsstrategi_2019_Low.pdf

¹⁶ Aarhus Kommune, Klimavenlige og bæredygtige måltider i Aarhus Kommune, 2020

<https://deltag.aarhus.dk/hoering/klimavenlige-og-baeredygtige-maaltider-i-aarhus-kommune>

omfattes af krav til *due diligence* for både udlån og investeringer på samme måde som virksomheder, der importerer eller handler med varer på EU's indre marked.

EU-taksonomien og Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD, er utilstrækkelige i forhold til at tage hånd om finanssektorens afskovningsaftryk, da de ikke stiller krav om den nødvendige due diligence for at undgå og minimere finansiering af ødelæggende aktiviteter. Derfor er det nødvendigt at få dækket den finansielle sektor af forordningen mod skovrydningen eller lignende lovgivning.

Med venlig hilsen

Anne-Sofie Sadolin Henningsen, Rådgiver i Verdens Skove

Kristine Modvig Clement, Kampagneleder for landbrug, natur og skov i Greenpeace

Rasmus Bjerring Larsen, Rådgiver for transport og klima i Rådet for Grøn Omstilling

Sofie Tind Nielsen, Senior skovrådgiver i Verdensnaturfonden WWF